

Identitet, helhed og aktivitet

Roskilde, 14/12 '19

Omdisponering af arealet til det 21 århundredes omverdensforståelse og 2020-ernes formidlingsbehov.

Brug udstillingsbygningens nye placering

til at * definere formidlingsrummet, * inddrage fjordlandskabet og * skærme mod forstyrrelse.

Læg den beskyttende langs Sankt Clara Vej,

og befri vikingernes kulturlandskab med ubrudt strandeng, strandkant og fjord.

Læs detaljerede argumenter og flere ideer nedenfor.

Hovedsynsvinklen er at lægge vægt på aktivitet og sanselighed i samspil med og respekt for natur og ”oprindelighed” - i denne tid, hvor flere fra de unge generationer søger efter besindelse på ansvar for klodens udvikling efter betonoptimismens årtier.

Tak for det virkelig gode prospekt med mange fine tanker og hensigter.

Det fortjener en udførlig opbakning:

Hele hovedlinjen i prospektets visioner harmonerer præcist med en omdisponering af bygningsplaceringen fra fjordkant til bykant. Det kan åbne mange hidtil blokerede muligheder som helt afgørende styrker de ønskede visioner.

Bygningskroppen til udstillingen skal **ikke mere stå i vejen for samspillet** mellem fjord, strand og museale aktiviteter. Den skal derimod tjene det ekstra formål at **afgrænse, definere og beskytte hele aktivitetsområdet** i sammenhæng med fjorden, visuelt og akustisk afskærmet fra motortrafikken.

Altså placeres **langs (del af) Sankt Clara Vej**, hvor den samtidig kan få flere af de efterspurgte funktioner, bl a mht logistik

Som jeg læser prospektet, lægger det næsten perfekt op til min hovedpointe i skrevet her:

Rigtig mange af de ønsker og hensyn, det fremhæver kan langt bedst imødekommes ved at placere *udstillingsbygningen* /-erne langs Sankt Clara Vej istetfor i vandkanten.

(Og *måske* kan det gøre et midlertidigt lager til skibene overflødigt inden indflytning i det nye hus.)

Men især kan det *befri* landskabet / fjorden / vandkanten, som jo var uadskillelige dele af vikingernes sejladskultur. Så at landskabet på *nutidigt* historiebevidst måde kan ”binde museumsanlægget sammen” og ”udtrykke museets maritime univers”.

Nyorientering

I betonoptimismens 1960-ere var *det geniale greb* med at bebygge strandkanten moderne og godt fundet på.

I verdensmålenes 2020-ere ville det være håbløst outdated og i strid med al spinkel optimisme for klima, miljø og natur, og med mellemtidens hårdt indvundne erfaringer.

Hvor smukt, det levende tapet end er, kan det ikke skjule at betonmontrer i vandkanten hører en fortid til, hvis naturfremmedgjorte fejlskud vi ikke vil gentage. Og at betonmontren *ligger i vejen* for nogle virkelig fede nutidigt relevante formidlingsmuligheder i forlængelse af museumsøens succeser.

Hvad er det bedste og det værste?

* Det **bedste** er aktiviteterne og samspillet med det omgivende miljø. Både de naturgivne omgivelser, det historiske miljø med byerne (både Roskilde og Bjerget), og havnen, og det daglige roskildensiske hverdagsliv.

Forskningen, foredragene og den levende formidling er også dele af det bedste. Og selvfølgelig hele de utrolige fund; både sejlspærringen og havneundergrunden.

Det bedste er det godes fjende.

* **Det værste** er de brutalistiske og såvel emne- som stedfremmede kvaliteter i både græsplæne, betonsti og betonmontre. Ikke mindst deres placering lige op til fjorden, hvor de ligger i vejen, både for et mere naturligt og vikinge-relevant miljø, og for et naturligt samspil mellem aktiviteterne og deres naturlige miljø / omgivelser.

Blandt det værste er også forstyrrende visuel og akustisk støj fra motorkøretøjer på Sankt Klara Vej. Og ganske rigtigt den lidt usammenhængende og diffuse disponering af det samlede museum.

Hvilke fortællinger savner du?

Landskabsfortællinger

* Som interesseret i kulturlandskaber og kulturlandskabshistorie savner jeg mest nogle sanseligt levendegjorte fortællinger om vikingetidens brug af landskabet og dets elementer; både terrænmæssigt, dyrknings- og sankningsmæssigt etc, og om arter i naturen dengang (og nu); bl a hvordan folks tidligere brug af landskabet og dets naturressurser *afspejles i vor tid*.

Vist er der gjort noget for at fortælle om de dimensioner, men det kunne med fordel være meget mere og langt mere sanseligt, direkte opleveligt. Både i satellit-miljøer, fx i skoven og på Sct. Hans-området, og på selve strandengen i samspil med de unikke ægte fund.

Dét vil kunne bidrage positivt til det museale oplevelsesmiljø.

Byggestil-fortællinger

* Jeg forstår ikke, hvorfor man stadig efter postmodernismen (og længe efter modernismen) er så forskrækket (*som jeg måske fejlagtigt tror, man er?*) for at formidle noget om vikingernes byggeskik og stil *på landjorden*. Nok er museets fokus maritimt, men hverken i vikingers, turisternes eller moderne menneskers bevidsthed er skellet mellem sejlads og landliv lige så stort som mellem vikingetid og nutid.

Med andre ord: Hvad er der egentlig lidt dybere set i vejen for at det nye hus (*uden at forfalde til falsk romantik eller kunstige tableauer*) bruger elementer, materialer, stiltræk etc, som harmonerer med museets mest synlige tema, vikingekultur? I mine -og formentlig mange fremtidige besøgendes- øjne virker det sært hvis man med vold og magt vil distancere sig *så meget* fra et overfladiskhedsspøgelse at man kommer til at forsømme en oplagt mulighed for helhed og sammenhæng i formidling af en kultur, der jo slet ikke *kun* udfoldede sig på vandet.

Og det er jo hverken fordi vikingestilstræk er *grimme* eller netop nu aflægs. Tvært imod er den oppe i tiden i kunst, musik, populærkultur, arkitektur mm. Og det er overhovedet heller ikke sådan at vikinge-afspejlende / -belysende træk og principper forhindrer visionær nutids-arkitektur af høj klasse. Måske snarere tvært imod.

Trælle-fortællinger

* Jeg ved ikke helt, hvor tydeligt fortællingen om slaveriet (trældommen) er fortalt. Det er markant, hvor stor betydning, træl-økonomien har haft for hele kulturen og nationsopbygningen mm. Og interessant at følge dét spor videre op i tiden, hvor det efterhånden forandrer sig til mindre institutionaliserede og anderledes former for udbytning / ulighed. Et for overset aspekt af megen historiefortælling.

Længere tidslinje

Det er måske lidt langt ude / tilbage / lidt langt at skulle strække sig i de permanente fortællinger, men ikke desto mindre perspektiv-afklarende, så jeg synes, der er god oplysning i noget af dét, denne historie afspejler: <https://www.forskning.se/2019/11/12/bronsaldern-en-tidig-vikingetid/>

Måske mere immateriel kultur

Man kunne godt *overveje* at formidle mere om vikingernes sagaer, aser, trosskifte, musik, æstetik

etc (- og *måske* noget om hvordan det på en måde vender tilbage her i 2020-erne bl a som norrønoid populærkultur, men også i bredere forstand. Måske bare i en særudstilling).

Hvordan vor tids optimistiske, inddragende kulturinstitution udtrykkes i en vision for arkitektur og landskab

Vor tids frygt - og optimisme (på trods)

De andre

(* I store dele af verden frygtes **de fremmede i bred forstand**. Ikke alene sørøvere og invasionsstyrker, men tillige klima- og andre flygtninge.

Hvordan en optimisme overfor dét måske kan udtrykkes, har jeg ikke selv et oplagt bud på. Dengang var ”vi” de fremmede, som andre frygtede.... Samtidig med at mange af os i Norden så kristendommen som en trussel.

(I vor tid har fx **julen** og dele af andre årstidsfester tvetydige konnotationer: Mange hævder at julen handler om Jesu fødsel, men flertallet fejrer ikke Kristmesse, men *Jol* med masser af hedenske / førkristne traditioner. Og der er stadig fx påskeæg mm. Nogle kristne eller kulturkristne frygter islamisering, ligesom nogle asatroende (og mange stenkastende trolde) frygtede kristning).

Opløsning

* Der er også en udbredt frygt for **opløsning og forfald** af vigtige normer og institutioner; både globalt, internationalt og mere nationalt, lokalt, socialt, kulturelt og psykologisk. Opløsningstegn optræder både i sociale medier, politisk ustabilitet, storsvindler, galopperende ulighed, generelt løgn og bedrag, terrorisme og meget andet skidt.

Der er ligesom for betonhallens vedkommende mange svagheds- og brud-tegn på de forskellige niveauer.

Disse mere eller mindre diffuse frygte / angster kan museets arkitektur etc nok ikke modgå *direkte*. Men en optimisme overfor dem må udtrykkes gennem noget, der lægger op til kvaliteter som **ægthed, renhed, naturhensyn, fællesskab**, og måske faktisk 2 vikingebegreber som **ord** (=pålidelighed / tillid) og **ære** (= ordentlighed / integritet). Og måske også indirekte i dét håb, der kan ses i sameksistensen og samforståelsen mellem det museale og byens liv i øvrigt?

Især er der et oplagt optimismebehov for at vise at vi faktisk tager naturens ret til kvalitet og plads alvorligt her ved den unikke Roskilde fjord, som er med til at konstituere *det kulturhistoriske landskab* Skjoldungernes Land.

Velførdssygdomme

* Også **kropsligt forfald** frygtes: Mange (men selvfølgelig ikke alle) løbere, træningsaktive og diætspisere virker til at være drevet af frygt for sygdom.

Bekymrende udviklinger i folke(u)sundheden såsom allergier, cancer, psykisk utrivsel blandt unge og børn, rigtigt køn i forkert krop og andre symptomer som ofte mistænkes for at hænge sammen med omverdensforurening, der trænger ind i vore kroppe. Mikroplast og blødgørere overalt....

Det er også paradoksalt at der parallelt findes

- dels en frygt for kropsligt forfald pga inaktivitet (der bekæmpes i fitnesscentre og fx med specialiseret løbe- og måle-udstyr).

- og dels en slags uerkendt frygt for / mistro til fysisk arbejde med kroppen,

Der ligger et **tiltrængt optimistisk budskab** i at opleve på egen krop at muskler og snilde kan udrette meget nyttigt helt uden at overlade intiativet til motordrevne maskiner eller giftig kemi.

Vi kan faktisk -ligesom fx vikingerne og deres trælle- tage magt over ting og udrette noget på egen hånd, selvom modernitetens hjælpemidler har taget mod og selvtillid fra mange. Dét spiller også ind i det gamle æres-begreb. Samtidig kan det give god og gratis motion, styrketræning og smidighed. Selvom sælgere af udstyr og instruktion har ret stor succes med at skjule dét.

Fremmedgørelse

* **Frygt for fremmedgørelse** fra basale værdier i bred forstand fylder også – nok ofte lidt diffust som mere generel angst og forbundet med perfektionsnormer, præstationskrav og *stress*.

Stress frygtes af den enkelte, og som symptom på kulturkrise, måske ret direkte forbundet til fremmedgørelse fra basale værdier i bred forstand.

En udtrykt optimisme i forhold hertil, og i samklang med de 17 verdensmål (især "Livet i vand" og "Livet på land" er oplagte) harmonerer meget fint med vigtige værdier i museets særlige formidling og fysiske udformning. Det kan og bør meget vel forfølges ved at fortsætte og forny traditioner for *uforstyrret fordybelse og fokus på ægte autentiske materialer og processer* i modsætning til den overfladiske distanceblændertrend om at formidling skulle bestå af multimedieforestillinger i store paladser (formidlingscentre), der fjerner publikums fokus fra ægtheder og istedet pådutter læring gennem passiv oplevelse med stærkt underholdningspræg.

"Klima"

* **Den helt store knude af frygt** ikke bare i år, men i ?? periode er naturligvis dén, der tit bare kaldes **KLIMA**. I praksis dækker det i manges (u-)bevidsthed over et **spektrum af bekymringer** over hvad vi som eksponentielt voksende menneskehed dog gør ved naturgrundlaget; både med udledninger, overforbrug, artsudrydning, "nedbygning" og landskabsødelæggelse, både i fh t dyrkning og til natur(-æstetik) og natur som selvstændig værdi ved siden af kultur.

I modsætning til 1960'ernes (*i også metaforisk forstand for skrøbeligt korttidsholdbart*) betonfunderede fremskridtoptimisme (fx "*i strandkanten som en montre i glas og beton*"), så må et nutidigt optimistisk udtryk arbejde med at *vise dyb respekt* for autentiske kræfter og elementer i den verden, vi mennesker ikke har skabt og ikke ejer, men er så heldige at være skabt af, og at leve i i et lille stykke tid.

Selve *fejllaceringen* mht (manglende) respekt for naturelementerne midt i bølgeslaget er et eklatant udtryk for en kultur og tænkemåde, som allerede udøverne af hin tids "*eksperimenter med livs- og kulturformer*" var om ikke ude over, så i hvert fald famlende på vej væk fra.

Så æstetisk vellykket (*indefra!*), "et enkelt, stærkt og betydningsgivende formidlingsgreb", det end er, så skinner det i vor tid i øjnene at det også var udtryk for en blind og kortsynet fremtidstro på egne naturoverlegne evner.

(Det er jo ikke kun denne montre, der i dag er truet fordi den er anbragt for tæt på vand og for lavt; det samme ses masser af steder i Danmark og verden. Den meget vandfladenære placering er nærmest ligefrem et centralt *symbol på industrikultur-hybris*). Sådan må enhver seriøst klimabekymret ihvertfald uvægerligt se den.

En optimistisk inddragende kulturinstitution må *naturnødvendigt vise* at "vi" har taget ved lære. Både mht en mere respektfuld og materielt gennemtænkt placering i landskabet, og til **materialevalg** (beton er *voldsomt* CO₂-udledende i produktion; idag bygges der, bl a i Norge STORT og flot med specialbehandlet *træ*; en langt mere bæredygtig løsning i bedre harmoni med både vikingebyggeri og byggeteknik i langt den største del af menneskehedens historie), samt **miljøpåvirkninger i øvrigt** i både bygge- og driftsfaser (hvor det vil være helt oplagt at tage *ekstra store hensyn*, som vi også kan prale med i branding generelt og internationalt),

En fremtidsoptimisme i harmoni med verdensmålene, på trods af de store kriser kan måske udtrykkes i at demonstrere noget om *natur-kultur og kultur-natur* (altså kulturlandskabshistorie) som langsigtede løsningsmodeller for hvordan menneskeheden måske kan indrette sig så hensigtsmæssigt at der bliver plads til både dens fortsatte vækst, og til en form for natur.

For tiden er der en stor genvakt interesse for selvforsyning, naturmaterialer, bøger om hyrdeliv, biologi etc. Dét fortsætter antagelig i lyset af "klimakrisen" og giver vikingeskibsmuseet en stor chance for at fremstå lysende relevant for nye generationer ved at arbejde integration af landskab og aktivitet.

Et enkelt hypotetisk eksempel (selvom der jo i praksis er for lidt plads): Fåregræsning i direkte sammenhæng med uldberedning, suppekogning og vædderhorn-spil.

Befri landskabet og museet!

Et grund-begreb om *befrielse af fjordlandskabet* indebærer næsten automatisk en række afgørende gevinster / forbedringer for området.

Ved at placere bygningerne med de ikke-længere-sejlende skibe på betryggende og respektfuld afstand af fjorden, fra hvis våde grav, deres lig er hentet op, opnås store fordele, bl a for formidling, autentifikation og rekreation:

* Visuel og akustisk støj fra Sankt Clara Vej til den aktive strandeng kan elimineres (i hvert fald delvist), hvis bygningerne anbringes langs en del af den, så strandengen bliver et fredeligere og både rekreativere og mere fordybningsegnet område.

* Afskærmning fra vejen vil give hele museumsområdet en helt anden sammenhængende identitet.

* En tydeligere museumsområde-identitet -vil uden at være ”historiske tableauer”- medføre et renere mere relevant miljø, hvor museale aktiviteter og brugsgenstande blandes med blot bløde nutidige trafikanter.

Et sted, som en hypotetisk viking ankommende fra søsiden ikke ville føle sig helt fremmed fra, men ville kunne forstå som potentiel landingsplads, værft, handelsplads etc – i modsætning til en uforståelig, utilnærmelig og uindlevelig montre af tidsfremmede materialer med tilhørende kunstig uorganisk betonsti, beton-lyssteler og industrielt vedligeholdt naturfremmed græsplæne.

* Et vikinge-relevant miljø på et stort areal mellem udstillingsbygninger og museets arbejdsmark, fjorden med dens vand, bund, liv og vejr vil både være attraktivt for ophold og blød færdsel, og *langt mere velegnet til aktiverende og inddragende formidling* end den nu affredede brutalistiske parkarkitektur.

Ikke mindst kan en længere ubrudt fladvandet strandlinje uden skarpe kanter genetableres, hvor både kan trækkes op og ned, og hvor direkte kontakt med vand og fjordbund kan opleves, både ved færdsel i og langs vandkanten, og fra udstillingsbygningen, måske blandt andet med en svalegang, så også luft og vejr kan opleves under besøg i udstillingsbygningen.

Man kan næsten se Kong Skjolds næsten tomme skib for sig komme drivende ind på stranden. Måske kan der ligefrem blive mulighed for at besøge noget ægte havbund, omend uden ægte artefakter.

* Som der står i prospektet:

”Vi vil skabe en port til Nationalparken Skjoldungernes Land, der formidler det enestående kulturlandskab omkring Roskilde Fjord, og fortæller om et af vikingetidens mest betydningsfulde områder.”

I øjeblikket ligger betonmontren og betonkanten og skjuler de -ikke mindst i vikinge-perspektiv-særlig relevante kulturlandskabs-elementer, strandkant og strandeng. Hele sammenhængen mellem land og vand bliver *afbrudt*; både langs vandet og i tvær-linjen mellem hav-fjord-fundsted-inderfjord-strandeng-vindeboder-bypark-by-domkirke-bagland.

Endnu værre ville det være at bygge ud på fjordfladen.

Skjoldungelandet lægger selv vægt på at dets porte er forholdsvis *beskedne* indgange, der frem for at dominere over landskabet respekterer og såvidt muligt fremhæver det.

Det harmonerer godt med hele verdensmåls-konceptet.

* Derimod kunne det -hvis forureningstilstanden tillader det- være relevant at etablere formidlingselementer, der kan *illustre* noget om fx stenalderboplads, fiskegårde, skibsvrag, havneanlæg og forsvarsværker på noget lav fjordbund udfor strandlinjen.

* At erstatte placering i vandkanten med en respektfuldt tilbagetrukken kan signalere en *nutidsrelevant pietet overfor truet natur*. Netop strandenge er stærkt truede (bl a af netop vandstandsstigninger i kombination med dumdrstig bebyggelse, og netop strandenge er noget af dét, som Roskilde fjord (og Skjoldungernes Land) med rette er kendt for.

Fjordens strandenge og lavvandede arealer er vigtige dele af fjordens udpegningsgrundlag som Natura-2000-område. Uanset om selve museumsarealet er omfattet, og om der kan opnås en

(svigagtig, og hvis der er lidt konsekvens til, ikke EU-accepteret) erklæring om at et anlæg i vandkanten ikke er i modstrid, så vil det under alle omstændigheder være et virkelig dårligt signal i forhold til vor tids skrøbelige optimisme om at vende de mest truende naturødelæggelser. Se bare, hvor galt det gik med at ”snyde på vægten” ved Jyllinge Nordmark, hvor ”man” troede at Natura 2000-status ikke behøvede tages seriøst. Med det resultat at digebyggeriet pga et ganske lille berørt areal er forsinket foreløbig ??? måneder.

I år 2020, hvor bl a DR satser stort på året igennem at formidle Danmarks vilde natur, vil insisteren på at blokere strand tage sig lige så direkte reaktionært og kortsynet ud, som det faktisk ér - i vor tids klogere-af-skade perspektiv.

Der er nok ikke ret meget biodiversitet, der direkte forhindres pga den forkerte beliggenhed – men at bygge på dét sted vil i nutiden demonstrere en *foragt* for den, modsat i 1960-erne, hvor opmærksomheden på naturens krise var mindre udbredt.

Med hensyn til *formidling* af strandlinjens og det lave vands biodiversitet, vil befrielse fra betonen give muligheder, også for at formidle selve vandets og sedimenttransportens etc dynamikker. Ikke mindst hvis / når der ledes mere vand (og i perioder *meget* vand) sydfra gennem området.

Måske kan man godt uden at krænke naturen og Natura 2000-udpegningen sanseligt formidle historien om, hvordan skibene endte deres aktive dage som byggemateriale i en sejlspærring ved at etablere noget lignende en sejlspærring af sænkede udtjente kopier på det lave vand udfor strandengen???

* En befrielse af vandkanten vil også tale ind i tidens længsel tilbage til noget (*der forekommer*) oprindeligt, og som dyrkes i en matrice af vikingeromantik, folkemusik, naturromantik og nordisme; ikke mindst i unge segmenter; såvel seriøst som mere overfladisk.

* Og så vil det helt enkelt og direkte åbne for klare muligheder for ”en mere imødekommende og sammenhængende løsning for udearealerne.”

Adgangsforhold og geografisk logik

* Og for et entydigt ankomstområde, hvor betalende gæster ankommer, typisk via vej eller park; evt fra havnen eller vandrerhjemmet. For de 2 sidste kategoriers vedkommende skal der måske lige opfindes lidt ekstra – *stadig* uden at hæmme roskildens frie færdsel, ad kendte smutveje.

* En lang facade langs Sankt Clara Vej kan blive en tydelig vejviser og skiltning, som både fanger blik, leder på vej, og eventuelt ligefrem kan bidrage til selve formidlingen for alle, der ankommer ad vej eller grønt strøg.

* En længere udstillingsbygning langs Sankt Clara Vej kan bedre end den gamle montres rektangel imødekomme ønsket om på nordsiden at vise skibene med fjord (og fjordlandskab) som baggrund, og på sydsiden have ”bagvedliggende gallerier, så gæsterne kan bevæge sig frem og tilbage”.

* På den måde disponeres arealet overordnet på en fattelig og oplevelsig måde: I syd bygningsmasse i kontakt med byen (og vejen og domkirken), i vest ”oplevelseshavn”, centralt strandeng (fælled), i nord maritim (egtl æstuarin) natur, og mod øst ved jeg ikke helt. Som det er nu, er der jo plæne, legeplads og veje + stier, der egentlig fungerer meget godt som lidt afsondret fredeligt *appendix* til museumsområdet. Måske skal det helst blive ved med det?

Otte hensyn, der skal arbejdes med er:

1. Gør *måske* 75 m ekstra afstand den såkaldt **direkte relation for indirekte** mht kriteriet ”fem vikingeskibe i direkte relation til Roskilde Fjord”?

I forvejen er relationen jo trods alt ikke mere direkte end formidlet via vinduesglas med sprosser. Og for de skibes vedkommende, der *nu* står i 2. række, kan udsigten henover strandengen til fjordvandet blive mere visuelt direkte. Arkitekt-kunst må kunne planlægge synslinjer sådan at skibsfragmenterne atter kan ses med fjordvand som ”direkte” baggrund. Oveni får man foræret mulighed for udsigt til et andet element, der *i lige så høj grad* er skibenes naturlige, og dertil lidt særegent for den rundbandede optrækkelige skibstype: Samspil med det levende miljø på selve

strandkanten og den arbejdsomme strandeng.

2. Det gode er det bedste fjende: *Nogle* er så forelskede i beliggenheden lige i vandkanten at den (for *alle?* besluttende?) fremstår som en indiskutabel grundforudsætning. *Andre* ser den klart som en entydig fejlplacering.

Det beror mest på om man står inde og kigger ud forbi fragmenterne med vinduerne og fjorden som velscenograferet bagtæppe, eller man færdes i landskabet og fjordskabet, hvor den skæmmer ud- og indsigt, med mindre man lige er interesseret i brutalisme / modernisme.

I en *fordomsfri samlet analyse* er den flotte scenografi imidlertid kun *ét* vellykket greb, mens en lang række andre hensyn entydigt peger væk fra vandkanten.

Et velprøvet formidlingspraktisk råd er: ”**Kill your darlings**”. Det betyder at man nogle gange er så fastlåst på et bestemt genialt greb, at det blokerer for et helt spektrum af muligheder, der ikke passer til det. Formår man at opgive det, går man glip af ”darlingen”, men opnår så meget mere i stedet. Det er derfor bekymrende at fornemme den blinde sikkerhed, der hos nogle debattører synes at herske, på at skibene uanset hvad som helst absolut *skal* stå i ”direkte” (omend reelt bag vinduer og sprosser) kontakt med fjorden. Den forelskelse kan ødelægge meget, hvis ikke den modnes til en *mere rummelig kærlighed*.

3. Vil det i højere grad end nu hindre **sammenhængen til byparken og domkirken?**

Oplevet fra fjorden vil det måske *forbedre* den ved at skjule bilkøerne. Fra forskellige positioner på strandengen kan domkirken og dele af det grønne strøg blive skjult, medmindre der tages højde for det. Det er noget, der skal arbejdes med.

4 Parkeringskrav er en evig hæmsko for gode løsninger. Jeg tror ikke, jeg kan komme med gode forslag. Det er og bliver en hæmsko. Kan man gemme noget at parkeringen i stue- eller kælderetage under en udstillingsbygning langs Sankt Clara vej? Måske lidt.....

5 Museumsanlægget er et vigtigt **samlingssted** og et rekreativt område i Roskilde

Med en skærmende bebyggelse langs Sankt Clara vej bliver den rekreative værdi endnu større, og opleves som en mere imødekommende og sammenhængende løsning uden så meget støj.

Som samlingssted *for biler* vil det meget nemt blive uanvendeligt. Det vil *mange* glæde sig over – og mon ikke de mange, der mest kommer for bilernes og folkemængdens skyld vil få næsten lige så stor glæde af at mødes fx på dyrskueopladsen (som også ligger bedre trafikalt). Dermed kan vi andre *også om torsdagen* få glæde af stedets særegne museale, maritime og rekreative kvaliteter. Altså en mere *imødekommende og sammenhængende løsning* for udearealerne.

6 Citat: ”Udfordringen med adgangsforhold og betalingskoncept skal bl.a. løses gennem etablering af et nyt ankomstområde, **omlægning af Fjordstien**, landskabsbearbejdning og indplacering af bygninger og aktivitetsområder.” (Min **fremhævn**ing).

Det fremgår ikke, hvordan Fjordstien ”skal” omlægges. Hvis der bliver pillet ved roskildensernes frie adgang forbi fjorden (som man forgæves forsøgte for ??? år siden), bliver der alvorlig ballade, som selv kraftige sværd og stridsøkser vil få svært ved at gøre noget effektivt ved!

7 Citat: ”Bygningen skal **indpasses følsomt** i landskabet, med forståelse for områdets kvaliteter og historie, og have gennemtænkte løsninger for udvikling af formidling. Det vil være et krav, at Skuldelevskibene fortsat kan opleves fra flere niveauer, i et stort rum og med fjorden som direkte baggrund.”

Hvad menes med ”direkte baggrund”? Det kan nemt opfattes *konfrontativt modsat* ”indpasses følsomt i landskabet, med forståelse for områdets kvaliteter og historie”.

Er det et krav at bølgerne skal slå direkte op på ruderne af den nye bygning?

”forståelse for områdets kvaliteter og historie” er vel nogenlunde så direkte modsat den gamle montres brutalistiske program som overhovedet muligt. Ligeså ”indpasses følsomt”. Med mindre det bare er tom arkitektlyrik. Hvad er det konsistente i citatet?

8 Nabogener. Beboere på sydsiden af Sankt Clara vej ønsker selvfølgelig ikke en grim mur som genbo. Nu er der vel ingen, der har effektivt veto mod ærgrelser over nabobyggerier, man ærgrer sig

over medmindre man bor lige op ad en fredning eller en meget stærk lokalplan. Mange mange mindre privilegerede medborgere må dagligt ærgre sig over trøstesløs udsigt.

Men selvfølgelig bør man tage bedst muligt hensyn, og fx ikke bygge en grim betonvæg. Også af hensyn til byens og museets ansigt når man passerer.

Jeg kender mange facaderækker, det ikke ville genere spor, men være en glæde at se på hver dag. Bergens brygges sideslipper, de små gader i Trondheim, det meste af Røros for bare at nævne 3 norske (og -beklager- gammeldags).

For *min* skyld ville det ikke genere spor med noget rustikt norrønt og vikingeinspireret ornamentik, men det har museet måske nogle måske rigtig gode grunde til ikke at ønske. Der er mange andre muligheder, fx bevoksning, eller vinduer – måske nysgerrighedsvækkende udstillingsvinduer. Det bør i alle tilfælde være et krav i konkurrenceprogrammet at der arbejdes med en æstetisk og ikke for ensformig nordside ud mod vejen.

Øvrige bemærkninger

Flytning helt væk

Et par borgerforslag fra infomødet foreslår at lægge museet i Kællingehaven eller Byparken. Det kunne måske være fristende, men nej og atter nej: Åndehuller er ikke bare pulterrum eller restarealer. Der er ikke *ingenting*, men faktisk *noget* – noget som bliver vigtigere og vigtigere efterhånden som vi bliver flere og fylder mere.

Det samme gælder i endnu højere grad for fjordfladen. Den er ikke en byggegrund, men med god grund beskyttet natur. Var forslaget om at bygge i strandkanten kommet i dag og ikke i 1960-erne havde det også mødt hård modstand. Nok hård nok til at det aldrig var gået.

Lysforurening

Et par andre forslag fra infomødet handler om lysforurening. JA! Det er selvfølgelig meget vigtigt at ”området holdes uden kunstigt lys efter lukketid”; især ud mod fjorden, men i det hele taget: ”Beskyt himmel og horisont mod kunstigt lys”.

”Interaktivitet, der viser sammenhæng inde og ude.”

En mindre lukket beholder med flere ind- og udgange (og måske forskellige museums-sektioner med forskellige temaer) kan måske også være en fin ide.

Formidlingsmangfoldighed

Sammenhængen med lokalsamfundet (og dermed bidrag til heling af brudlinjer i kulturen) kan måske bl a styrkes ved at indbyde flere eksterne formidlingsentreprenører til at udvide spekteret endnu mere - med fx rundvisninger, naturvejledningsture mm på andre måder og præmisser end museets egne.

Flerhed af huse

Ud over selve udstillingsbygningen med de funktioner, den i øvrigt skal rumme, vil det måske være fint at der i god norrøn tradition befinder sig forskellige mindre huse på tunet / strandengen.

(Det er meget sødt at det '90-eragtige kulturhavn-æstetiske opholdsareal kaldes ”tunet”, men der er sgu ikke ret meget gårdstun over den. Selvom den er hyggelig og præsenterer en del træ.)

Hvem skrev dette?

Bidraget er skrevet af Bjørn Petersen, roskildenser og assimilerende direktør i [Bjørns Naturtjeneste](#).

For god ordens skyld vil jeg lige præcisere: Jeg er tillige formand for Roskilde afdelingen af Danmarks Naturfredningsforening. Bidraget er ikke drøftet med foreningens medlemmer eller bestyrelse, og står alene for min egen regning. [DN Roskilde](#) har til dato (14/12 '19) ikke bidraget til denne høring.

Jeg vil dog nævne at planer om at disponere lavvandet fjord og anden generelt truet natur efter al sandsynlighed vil blive imødegået kraftigt af DN Roskilde. Så godt kender jeg da afdelingen, og foreningens generelle holdninger.

Tak for prospektet

Det fremgår vist at jeg værdsætter dets principper meget højt.